

2. Наказ МВС України від 23.11.2018 № 946 дск «Про затвердження Порядку організації і тактики проведення поліцейської операції «Перехват».

3. Про оборону України Закон України від 06.12.1991 № 1932-ХІІ.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>

4. Про правовий режим воєнного стану Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-425-5-16>

УЧАСТЬ МІЖНАРОДНИХ СУДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ В ПЕРІОД ДІЇ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Коваль Павло Едуардович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Ткачук Андрій Михайлович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Судова система на ранніх стадіях розвитку цивілізації, поряд із іншими категоріями справ, в т.ч. вирішувала питання пов'язані із веденням війни та збройними конфліктами. Зокрема, судами розглядалися справи в сфері захисту територій, дотримання військової дисципліни, притягнення до відповідальності за злочини вчинені на війні (наприклад, за вчинення державної зради, пограбування, порушення прав цивільних осіб та ін.).

Як правило судові організації створюються за наслідками воєнних конфліктів:

1. Підстава створення міжнародних судів та трибуналів: рішення держав-союзників, які перемогли у Другій світовій війні, прокламація Головнокомандуючого союзними окупаційними військами, Рішення Ради Безпеки ООН, угода між урядом держави та ООН.

2. Принцип діяльності ad hoc: більшість міжнародних трибуналів та судових організацій «були створені для вирішення конкретних справ, щодо злочинів вчинених на одній території, в межах одного часового періоду, в рамках однієї війни та збройного конфлікту» [1, с. 141].

3. Склад міжнародних трибуналів та судових організацій: до складу входять представники держав-союзників, які перемогли у Другій світовій війні, судді та прокурори з різних країн-учасниць, призначені Радою Безпеки ООН, місцеві та інтернаціональні судді та прокурори.

4. Мандат та юрисдикція міжнародних трибуналів та судових організацій спрямований на розслідування та притягнення до відповідальності осіб, відповідальних за вчинення воєнних злочинів, злочинів проти людяності, геноциду, порушення міжнародного гуманітарного права, юрисдикція зазвичай обмежується територіальним конфліктом або певним періодом часу.

5. Процесуальні гарантії, які включають забезпечення справедливого судового процесу, право на захист, презумпцію невинуватості, право на апеляцію та ін.

6. Міжнародні трибунали та судові організації виконують функції відновлення справедливості та примирення, оскільки їх рішення часто розглядаються як спосіб встановлення історичної правди та подолання наслідків конфлікту.

7. Вплив на розвиток міжнародного права: діяльність міжнародних трибуналів та судових організацій створюють прецеденти щодо застосування та тлумачення міжнародного гуманітарного права, прав людини і міжнародного кримінального права [2, с. 132].

Попри значимість для міжнародного права та актуальність діяльності судових організацій виділяють ряд недоліків їх функціонування:

1. Політизація процесів та селективність правосуддя в силу тиску з боку основних геополітичних гравців та/або об'єднань держав, блокування розслідування, невизнання юрисдикції міжнародних трибуналів або не притягнення до відповідальності окремих осіб.

2. Обмежена територією, воєнним конфліктом або положенням міжнародного права юрисдикція міжнародних трибуналів та судових організацій.

3. Тривалість розгляду справ у зв'язку із складністю доказової бази, необхідність взаємодії з органами різної юрисдикції, дослідження значних обсягів інформації.

4. Недостатнє фінансування діяльності.

5. Складність формування доказової бази в умовах воєнного конфлікту.

Окремо слід відмітити й те, що функціонування судових органів в умовах збройного конфлікту, як: віддаленість від місця події та потерпілих осіб, мінімальний вплив на місцеві громади, закритість судових процесів та відсутність належної комунікації з громадськістю, обмеження принципу універсальності та зменшення авторитету даних судових органів та ін.

Література:

1. Махаринець Д. Є. Ретроспективний аналіз міжнародних кримінальних трибуналів у період середина ХХ – початок ХХІ ст.ст. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»* : збірник наукових праць. № 64/2023. С. 140–144. URL: <https://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc64/26.pdf>. DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2023.64.26> (дата звернення: 11.07.24)
2. Oleh Shkuta, Maksym Komiienko, Mykola Yankovyi (2022) Foreign experience of preventing military and economic crimes. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 8 № 4. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», (2022). P. 185–190. <http://baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/1937/1946>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-425-5-17>

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Коросд Сергій Олександрович

*доктор юридичних наук, професор,
президент,*

*Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки, затверджена Законом України від 20 червня 2022 року № 2322-IX, систему правосуддя визначила пріоритетною сферою, в якій вимагається вжиття заходів щодо запобігання корупції. При цьому в якості проблеми вказано збільшення рівня недовіри до органів у системі правосуддя у зв'язку із наявністю корупційних ризиків, обумовлених прогалинами та недосконалістю законодавства в системі правосуддя. В науковій літературі до суб'єктів, схильних до корупції, відносять суддів, адже вони володіють дискреційними повноваженнями – можливістю діяти на власний розсуд в межах закону, а відтак з особою судді найчастіше пов'язують наявність корупційних ризиків [1, с. 294; 2, с. 188]. При цьому їх неналежна поведінка часто уможливорюється нечіткими законами і положеннями, які регулюють судові процедури і суддівську поведінку [3, с. 38].

За оцінками представників експертного антикорупційного сектору, презентованими НАЗК, у 2023 році судова система увійшла до ТОП-10 сфер із найвищим рівнем поширеності корупції [4]. При цьому найбільш корумпованими науковці визнають саме місцеві загальні суди [1, с. 297]. Останні розглядають цивільні та кримінальні справи, а також у випадках